

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

MZE-13792/2022-13114

mze000022893502

ÚTVAR: Odbor environmentální a ekologického
zemědělství
ČÍSLO ÚTVARU: 13110

SPISOVÁ ZN.: MZE-13086/2022-13114
NAŠE ČJ.: MZE-13792/2022-13114

VYŘIZUJE: JUDr. Jana Traplová
TELEFON: 221812346
E-MAIL: Jana.Traplova@mze.cz
ID DS: yphaax8

ADRESA: Těšnov 65/17, Nové Město, 110 00 Praha 1

DATUM: 10. 3. 2022

Vyjádření k zákazu rozmnožování vybraných druhů šelem a lidoopů, zejména zvířat deponovaných mimo zoologickou zahradu

Ministerstvo zemědělství, odbor environmentální a ekologického zemědělství, oddělení ochrany zvířat (dále jen „Ministerstvo zemědělství“), je gestorem zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon na ochranu zvířat“), a také je podle tohoto zákona příslušným orgánem ochrany zvířat a projednává, koordinuje a kontroluje plnění úkolů na úseku ochrany zvířat. V souladu s touto svojí funkcí vydalo Ministerstvo zemědělství po projednání s Ministerstvem životního prostředí a Ústřední veterinární správou Státní veterinární správy tento materiál: „Vyjádření k zákazu rozmnožování vybraných druhů šelem a lidoopů, zejména zvířat deponovaných mimo zoologickou zahradu“.

Kdo nesmí rozmnožovat vybrané druhy šelem nebo lidoopy

Vybrané druhy šelem nebo lidoopy nesmí rozmnožovat osoby, které nejsou zoologickou zahradou s platnou licencí podle zákona o podmínkách provozování zoologických zahrad, ani neprovozují chov za účelem ochrany druhu v souladu se zákonem o ochraně přírody a krajiny.

Kdo smí rozmnožovat vybrané druhy šelem nebo lidoopy

Vybrané druhy šelem nebo lidoopy smí rozmnožovat za níže uvedených podmínek zoologické zahrady s platnou licencí podle zákona o podmínkách provozování zoologických zahrad a chovatelé v chovu za účelem ochrany druhu v souladu se zákonem o ochraně přírody a krajiny.

Od 1. ledna 2022 zákon na ochranu zvířat zakazuje rozmnožování vybraných druhů šelem a lidoopů a z tohoto zákazu uvádí pouze 2 výjimky:

- rozmnožování v rámci chovu v zoologické zahradě s platnou licencí podle zákona o podmínkách provozování zoologických zahrad, nebo
- chov provozovaný za účelem ochrany druhu v souladu se zákonem o ochraně přírody a krajiny.

K rozmnožování v rámci chovu v zoologické zahradě s platnou licencí podle zákona o podmínkách provozování zoologických zahrad

Zákon na ochranu zvířat výslovně uvádí, že rozmnožování vybraných druhů šelem nebo lidoopů může probíhat v rámci chovu v zoologické zahradě s platnou licencí podle zákona o podmínkách provozování zoologických zahrad, tedy podle zákona č. 162/2003 Sb., o zoologických zahradách a o změně některých dalších zákonů (zákon o zoologických zahradách). Zákon o zoologických zahradách je v gesci Ministerstva životního prostředí a upravuje podmínky pro vydání licence k provozování zoologických zahrad, postup při vydávání licence, kontrolu nad dodržováním povinností plynoucích z tohoto zákona, základní podmínky pro poskytování dotací ze státního rozpočtu a jiných veřejných zdrojů provozovatelům zoologických zahrad a správní tresty za porušení povinností stanovených tímto zákonem.

Slova „v rámci chovu v zoologické zahradě“ znamenají, že se musí jednat o zvířata, která chová zoologická zahrada (jsou ve vlastnictví zoologické zahrady) a která jsou zároveň fyzicky přítomna (držena, chována) v zoologické zahradě.

Výše uvedenou podmínku musí splňovat obě zvířata - samec i samice, která se mají rozmnožovat. Zákon na ochranu zvířat neuvádí, že by postačovalo splnění uvedené podmínky pouze u jednoho ze zvířat, která se mají rozmnožovat. Bylo by v rozporu se zákonem na ochranu zvířat, pokud by např. soukromý chovatel dovezl do zoologické zahrady zvíře a tam si ho nechal nakrýt.

K zákazu rozmnožování zvířat deponovaných mimo zoologickou zahradu

Zákaz rozmnožování vybraných druhů šelem a lidoopů uvedený v zákoně na ochranu zvířat se vztahuje také na zvířata patřící zoologické zahradě a deponovaná mimo zoologickou zahradu u jiného chovatele.

Zoologické zahrady ve výjimečných případech deponují některá z chovaných zvířat na základě smluv u soukromých chovatelů. U těchto deponovaných zvířat se sice jedná o zvířata ve vlastnictví zoologické zahrady, ale není splněna podmínka „chovu v zoologické zahradě“.

Zvířata chovaná soukromým chovatelem nejsou chována v zoologické zahradě. Tím, že soukromý chovatel chová deponované zvíře, které je ve vlastnictví zoologické zahrady, se soukromý chovatel nestává automaticky zoologickou zahradou a nepřecházejí na něj oprávnění stanovená zákonem na ochranu zvířat pro zoologickou zahradu.

Nelze přijmout argumentaci tím, že je např. ve smlouvě o deponování zvířete uvedeno, že se zvíře může v rámci soukromého chovu rozmnožovat. Smlouva nemá přednost před zákonem a musí být v souladu se zákonem. Pokud obsahuje smlouva o deponování zvířete formulace, které jsou v rozporu se zákonem na ochranu zvířat, jsou taková protizákonná ustanovení neaplikovatelná a smluvní strany by měly smlouvu změnit.

Zákon na ochranu zvířat neobsahuje oprávnění zoologické zahrady, aby udělovala souhlas s rozmnožováním zvířat mimo zoologickou zahradu. Případný souhlas zoologické zahrady s tím, aby se zvíře ve vlastnictví zoologické zahrady rozmnožovalo v chovu mimo zoologickou zahradu u soukromého chovatele, by byl v rozporu se zákonem na ochranu zvířat.

Pokud zoologická zahrada zjistí, že je žádoucí, aby se rozmnožilo zvíře, které je deponované u soukromého chovatele, musí takové zvíře za účelem rozmnožování přesunout do zoologické zahrady.

Zvíře deponované ze zoologické zahrady nelze použít k tomu, aby nakrylo zvířata soukromého chovatele, která nepatří zoologické zahradě. Jak již bylo uvedeno výše, podmínky stanovené zákonem na ochranu zvířat musí splňovat samec i samice. Mimo zoologickou zahradu se nesmí množit deponovaná zvířata ani v případě, kdy jsou samec i samice ve vlastnictví zoologické zahrady.

Ministerstvo zemědělství po projednání s Ústřední veterinární správou Státní veterinární správy a Ministerstvem životního prostředí uvádí, že deponování zvířat mimo zoologickou zahradu by mělo probíhat pouze v odůvodněných případech, neměl by to být běžně používaný způsob chovu zvířat. Primárně má být zvíře deponované z jedné zoologické zahrady do druhé zoologické zahrady.

Z veterinárního hlediska musí být v případě deponování zvířat mimo zoologickou zahradu dodržena pravidla pro přesuny zvířat [§ 6 odst. 1 písm. d) zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů; čl. 143 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/429 ze dne 9. března 2016 o nálezích zvířat a o změně a zrušení některých aktů v oblasti zdraví zvířat („právní rámec pro zdraví zvířat“)]. Při přesunu vybraných druhů šelem a lidoopů na území České republiky ze třetích zemí musí dovozce (tzn. konkrétní zoologická zahrada) požádat podle § 32 odst. 7 veterinárního zákona Ústřední veterinární správu Státní veterinární správy o sdělení dovozních podmínek. Žádost je nutné podat nejméně 15 dnů před příjezdem zásilky na území České republiky. Ústřední veterinární správa Státní veterinární správy na základě žádosti zoologické zahrady stanoví veterinární podmínky dovozu, včetně případné karantény.

K chovu provozovanému za účelem ochrany druhu v souladu se zákonem o ochraně přírody a krajiny

Zákon na ochranu zvířat dále uvádí, že u zvířat uvedených v § 14a odst. 4 se zakazuje jejich rozmnožování, s výjimkou chovu provozovaného za účelem ochrany druhu v souladu se zákonem o ochraně přírody a krajiny.

Za takový chov lze považovat pouze chov povolený na základě výjimky podle § 56 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, a to konkrétně „v zájmu ochrany přírody“ ve smyslu § 56 odst. 1 tohoto zákona a současně v souladu s § 56 odst. 2 písm. a) a d) zákona o ochraně přírody a krajiny v zájmu ochrany přímo těchto živočichů a pro účely jejich případného vysazení v původním areálu druhu. Jedná se zejména o záchranné chovy, které vymezuje § 16 odst. 2 vyhlášky č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny: „Záchranným chovem se rozumí držení většího počtu jedinců zvláště chráněných živočichů za účelem jejich rozmnožování. Záchranný chov lze povolit jen v souladu se záchranným programem (§ 52 zákona) vypracovaným pro příslušný druh. U druhů, které jsou současně zvěří,¹⁰⁾ projedná povolení záchranného chovu orgán ochrany přírody s orgánem státní správy myslivosti. Součástí povolení k záchrannému chovu je stanovení bližších podmínek záchranného chovu, zejména vedení přiměřené evidence a jiných údajů o průběhu chovu.“

Ustanovení § 52 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, uvádí: „K ochraně zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů zajišťují všechny orgány ochrany přírody záchranné programy s cílem vytvořit podmínky umožňující takové posílení populací těchto druhů, které by vedlo ke snížení stupně jejich ohrožení. Záchranné programy spočívají v návrhu a uskutečňování zvláštních režimů řízeného vývoje, jakými jsou záchranné chovy, introdukce, reintrodukce, záchranné přenosy a jiné přístupné metody vhodné k dosažení sledovaného cíle.“

K právní úpravě zákazu rozmnožování vybraných druhů šelem a lidoopů

Dne 1. ledna 2022 nabylo účinnosti ustanovení § 14a odst. 5 zákona na ochranu zvířat, které stanoví: „U zvířat uvedených v odstavci 4 se dále zakazuje jejich

a) rozmnožování, s výjimkou rozmnožování v rámci chovu v zoologické zahradě s platnou licencí podle zákona o podmínkách provozování zoologických zahrad a chovu provozovaného za účelem ochrany druhu v souladu se zákonem o ochraně přírody a krajiny,
b) přesun ze zahraničí na území České republiky, s výjimkou přesunu za účelem chovu v zoologické zahradě s platnou licencí podle zákona o podmínkách provozování zoologických zahrad.“

Ustanovení § 14a odst. 4 zákona na ochranu zvířat uvádí tato zvířata:

- zvířata z řádu šelmy (*Carnivora*) uvedená v příloze k zákonu na ochranu zvířat a jejich kříženci (dále jen „vybrané druhy šelem“) a
- zvířata z řádu primáti (*Primates*) z čeledi lidoopi (*Hominidae*) (dále jen „lidoopi“.)

Které druhy šelem patří mezi vybrané druhy šelem, uvádí příloha k novele zákona na ochranu zvířat. Za šelmy podle § 14a odst. 4 zákona na ochranu zvířat se považují:

1. z čeledi kočkovitých z podčeledi
 - a) velké kočky (*Pantherinae*) všechny druhy,
 - b) malé kočky (*Felinae*) rod puma (*Puma*) druh puma americká (*Puma concolor*) a rod rys (*Lynx*),
 - c) gepardi (*Acinonychinae*) rod gepard (*Acinonyx*),
2. z čeledi medvědovití (*Ursidae*) všechny druhy,
3. z čeledi hyenovití (*Hyaenidae*) všechny druhy a
4. z čeledi psovití (*Canidae*) druh vlk obecný (*Canis lupus*) a pes hyenový (*Lycaon pictus*).

Aktuální znění § 14a odst. 5 zákona na ochranu zvířat je výsledkem pozměňovacího návrhu, který byl schválen při projednávání novely zákona na ochranu zvířat Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR. Ministerstvo zemědělství i další subjekty musí respektovat vůli zákonodárce. Z odůvodnění pozměňovacího návrhu citujeme:

„Zákaz rozmnožování jedinců druhů uvedených v § 14a odst. 4 mimo licencované zoologické zahrady má zabránit nekontrolovanému množení jedinců uvedených druhů, tedy většinou jedinců s neznámým původem ohrožujícím v případě reintrodukce biodiverzitu daného druhu. V zájmových chovech i v chovech zvířat pro účely drezúry v praxi již došlo k řadě obecně veřejně známých problémů (např. utrpení zvířat pro nesplnění biologických podmínek chovu, problémy s tím, kam umístit zvířata odebraná z takových podmínek, nebo z podmínek, kdy soukromá osoba nemůže vykonávat péči o svá zvířata, nebo nemá o jejich chov další zájem; obavy osob žijících v sousedství chovů atd.). Výjimka by platila pouze pro zoologické zahrady s licencí podle zvláštního právního předpisu a pro chovy, které jsou součástí vybraného záchranného programu nebo projektu který je součástí takového záchranného programu, přičemž povolení takového chovu by bylo možné pouze na základě zvláštního právního předpisu (na základě výjimky podle § 56 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny).

Zákaz přesunu jedinců druhů uvedených v § 14a odst. 4 ze zahraničí do České republiky s výjimkou přesunu za účelem chovu v zoologické zahradě s platnou licencí rovněž eliminuje možnost pořízování či nákupu těchto vybraných druhů do zájmových chovů, čímž je sledován celkový cílový stav v oblasti chovu vybraných skupin druhů volně žijících zvířat – tedy chov pouze v licencovaných zoologických zahradách.“

Závěr

Toto vyjádření Ministerstva zemědělství není právně závazné a Ministerstvo zemědělství jej vydalo s vědomím, že výklad právních předpisů je v České republice oprávněn provádět pouze soud. Vyjadřuje však odborný názor Ministerstva zemědělství na tuto problematiku, a to podle právního stavu ke dni jeho zpracování.

Ing. Vlastimil Zedek
ředitel odboru

Otisk úředního razítka